

УДК: 378.22:34

Безсмолий Є. Б.
Науково-дослідний центр інноваційних технологій

РЕЗУЛЬТАТИ ТА АНАЛІЗ ЕКСПЕРИМЕНТУ ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З ПРАВОЗНАВСТВА ДО ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Результати дослідження формування педагогічної підготовки майбутніх магістрів з правознавства до викладацької діяльності довели, що проведення лекційних занять за типом "Лекція – конференція" в процесі психолого-педагогічної підготовки в експериментальній та контрольній групах, ефективно впливають на систему педагогічної підготовки. Про це свідчать однакові стартові результати в експериментальній і контрольній групах ($t = 0,185$; $p > 0,05$), після завершення психолого-педагогічної підготовки у викладанні лекцій, в експериментальній групі він склав у середньому 5 балів, у контрольній 3,75, при $p < 0,01$.

Ключові слова: педагогічна підготовка, магістри-правознавці, ефект, система.

Значні розробки щодо психолого-педагогічної діяльності та підготовки майбутніх юристів відображено у працях науковців О. Бандурки, С. Бочарової, В. Васильєва, О. Котикової, К. Левітана, Ю. Чуфаровського, В. Рижикова [4], Г. Яворської. [5] Професійну підготовку юристів, правничу науку, юридичну педагогіку та деонтологію висвітлюють науковці, як вітчизняні, так і закордонні: В. Андрейцев, А. Андрощук, П. Біленчук, С. Гусарев, В. Журавський, С. Сливка, А. Столяренко, Г. Яворська [5] та ін.

Було проведено аналіз підготовки магістрів в Кіровоградському університеті ім. Володимира Винниченка на факультеті правознавства. Кіровоградському інституті розвитку людини "Україна", Кіровоградському інституті ім. Святого Миколая Міжрегіональної академії управління персоналом, юридичному факультеті Київського університету ринкових відносин, показує, що освітньо-професійна програма підготовки магістра включає поглиблену фундаментальну, гуманітарну, соціально-економічну, психолого-педагогічну, спеціальну та науково-практичну підготовку. Вищий навчальний заклад реалізує освітньо-професійні програми підготовки магістрів за спеціальностями IV рівня акредитації. Навчальний план підготовки магістрів з правознавства складається із двох частин: нормативної, куди входять два цикли: перший – професійно-орієнтованої гуманітарної і соціально-економічної підготовки, другий – виробничо-наукової, професійної та практичної підготовки; та варіативної частини, яка у свою чергу складається із циклів – професійно-орієнтованої і соціально-економічної підготовки за вибором навчального закладу, циклу природничо-наукової, професійної та практичної за вибором навчального закладу, та

спеціального циклу відповідно кримінально-правової спеціалізації. Відмітимо, що навчальним планом передбачена у магістрів з правознавства педагогічна практика, а також державна атестація із психології та педагогіки вищої школи. Аналіз нормативної та варіативної частини підготовки магістрів з правознавства показує, що в нормативній частині передбачено підготовку із наступних дисциплін: психологія та педагогіка та психологія вищої школи, правова педагогіка, методика викладання у вищій школі, соціологія права та методи емпіричного дослідження. У другій варіативній частині передбачено навчальним планом дисципліну вища освіта України та Болонський процес [2, 3].

В якості одного із основних показників ефективності професійної діяльності викладача правознавчих дисциплін ми використовували рівень педагогічної культури. Відповідні заміри проводились на початку експерименту психолого-педагогічної підготовки магістрантів з правознавства до викладацької діяльності і було показано (доведено) достовірну відсутність різниці у результатах вихідної діагностики. Вкінці експериментального навчання спостерігається статистично значиме підвищення рівня професійної педагогічної культури, яка лежить в основі професійної компетентності викладача, але в експериментальній групі встановлено достовірне значення ($P=0,05$) більш високе, ніж у контрольній групі, розвиток таких складових, таких як викладання лекцій. При визначенні такого чинника, як педагогічна культура у магістрантів з правознавства при підготовці до викладацької діяльності, ми застосовували практичне викладання лекцій на заняттях з юридичної педагогіки (табл. 1). Для визначення рівня сформованості педагогічної культури викладача ми використовували чотири категорії складових педагогічної культури, а саме: педагогічна спостережливість і передбачуваність, вміння аргументації у педагогічній практиці, культура юридичного діалогу, двосторонній діалог у навчально-виховній роботі (рис. 1) [1].

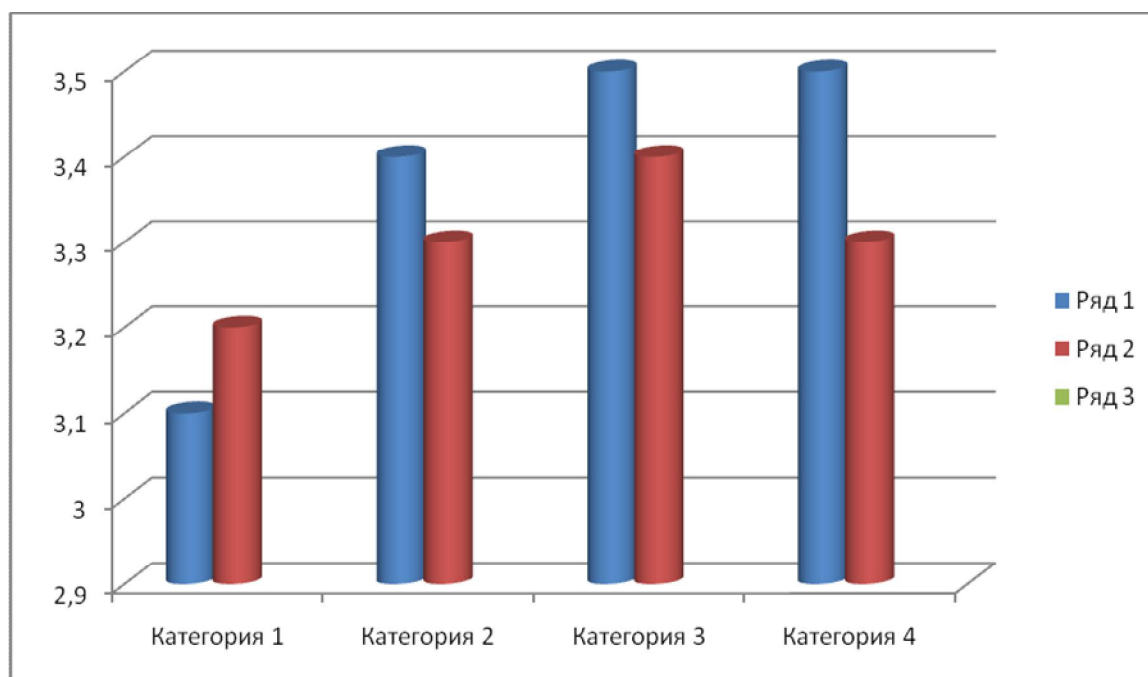

Рис. 1. Складові (категорії) педагогічної культури викладача

Таблиця 1

Порівняльна характеристика результатів формування складових педагогічної культури викладача правознавчих дисциплін в процесі педагогічного експерименту у підготовці магістрів з правознавства до викладацької діяльності

	Складові педагогічної культури	Початок експерименту		Кінець експерименту	
		КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
1	Комп. 1. Здатність педагогічної спостережливості і передбачуваності	3,1	3,2	4,0	4,8
2	Комп. 2. Вміння аргументації у педагогічній практиці	3,4	3,3	3,8	5,0
3	Комп. 3. Культура юридичного діалогу	3,5	3,4	3,5	4,8
4	Комп. 4. Двосторонній діалог у виховній роботі	3,5	3,3	3,7	5,0
Педагогічна культура викладача		3.375	3.325	3,75	4,9

Рис. 2. Порівняльна характеристика складових педагогічної культури викладача в контрольній та експериментальній групах до початку експерименту

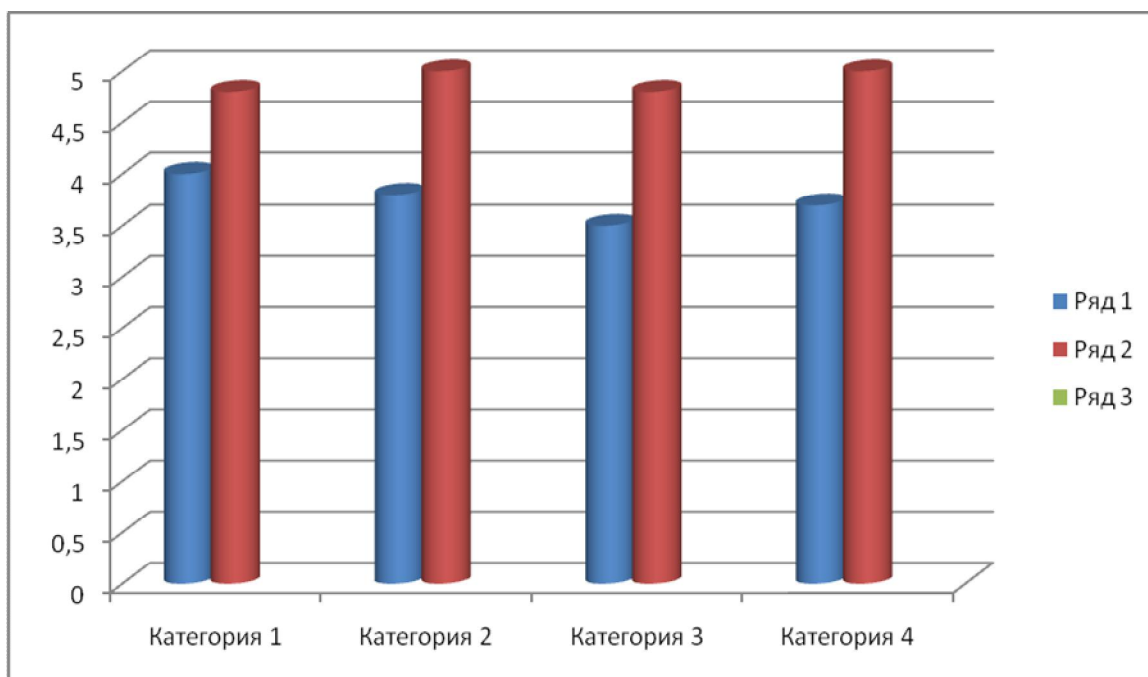

Рис. 3. Порівняльна характеристика складових педагогічної культури викладача в контрольній та експериментальній групах вкінці експерименту

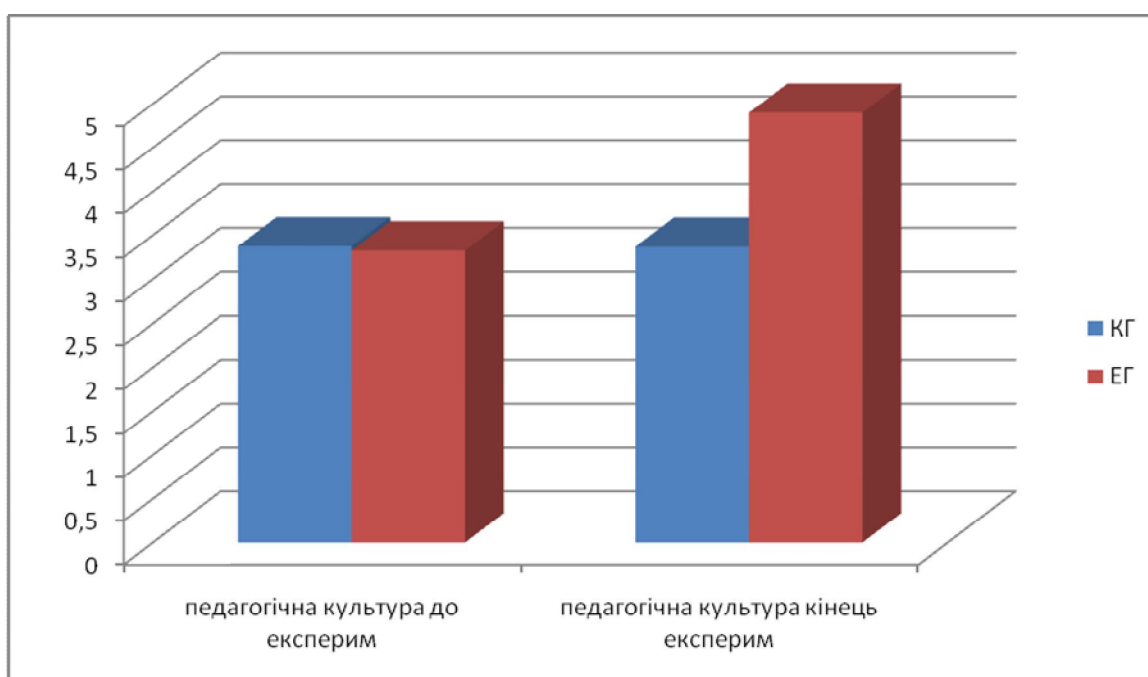

Рис. 4. Порівняльна характеристика педагогічної культури на початку вкінці експерименту в контрольній та експериментальній групі

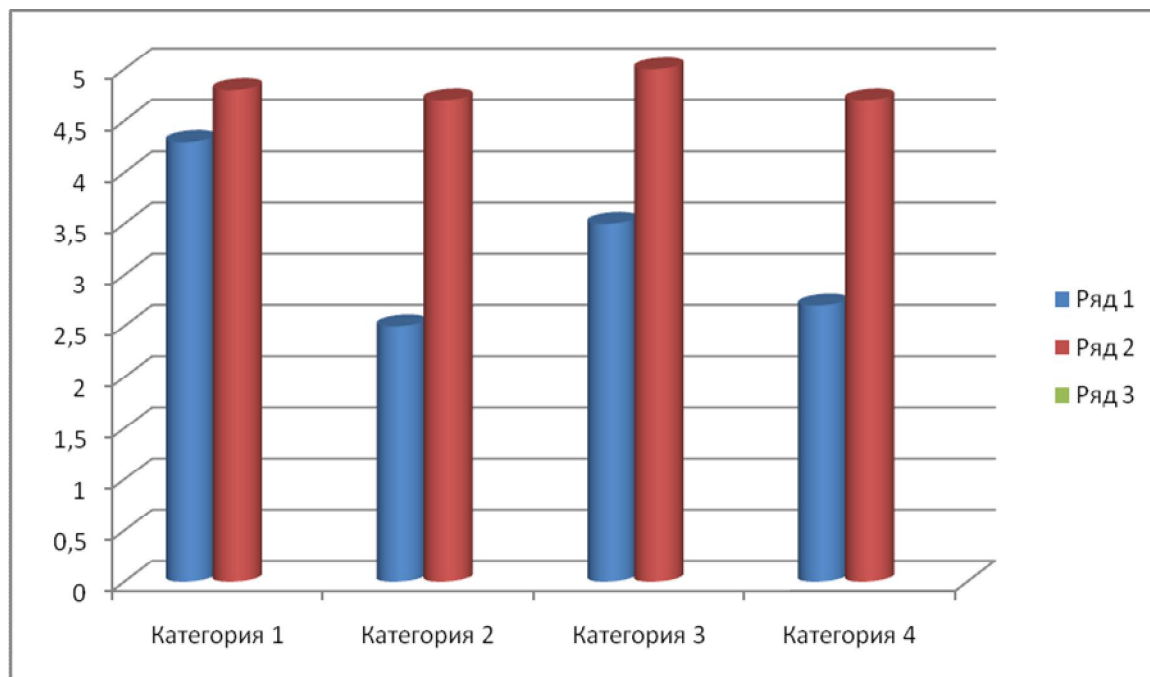
Ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді. Розглядається як вияв власного “Я” у професії, як самореалізація особистості викладача в педагогічній діяльності, тому визначається як вища, творча його активність, що передбачає доцільне використання методів і засобів педагогічного

взаємовпливу в кожній ситуації навчання та виховання. Така доцільність є результатом засвоєння системи знань і уявлень про закони навчання, технології розвитку студентів (курсантів), а також індивідуальні особливості педагога, його спрямованість, здібності та психофізичні дані. Ми розглядаємо педагогічну техніку, як сукупність культур. Критеріями педагогічної техніки є: світоглядна культура, педагогічні знання, організаційна культура спілкування та почуттів, культура раціонального мислення [1, 4]. Відповідно, отримані показники за складовими педагогічної культури, ми зведемо таблицю Табл. 2, Рис. 5, 6.

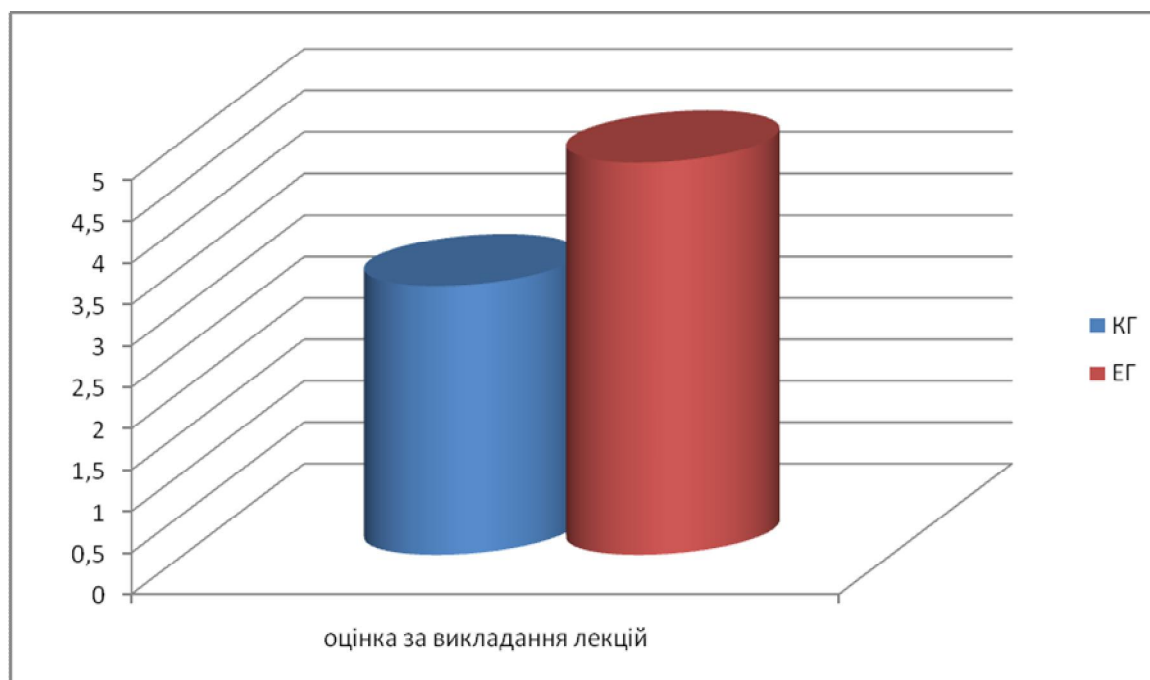
Таблиця 2

Визначення ефективності викладання лекцій магістрантами з правознавства

№п/п	Назва оціночного показника визначення ефективності викладання лекцій магістрантами з правознавства	КГ	ЕГ
1	Знання (теоретичні)	4,3	4,8
2	Навички практичного використання знань	2,5	4,7
3	Вміння викладання лекції	3,5	5,0
4	Змістовна частина лекції	2,7	4,7
5	Середня оцінка по показникам	3,25	4,73

Рис. 5. Ефективність викладання лекцій магістрантами в контрольній та експериментальній групах

Рис. 6. Оцінка за практику викладання лекцій магістрантами з правознавства в контрольній та експериментальній групах

Висновок. Важливим показником опанування своєю професійною діяльністю майбутнього викладача з правознавства, з урахуванням становлення демократичного правового суспільства, є такий показник, як педагогічна культура, яка формується в процесі підготовки майбутніх магістрів з правознавства до викладацької діяльності. В експериментальній групі педагогічна культура магістрантів від заняття до заняття зростала. Так, наприклад, протягом занять з навчальної дисципліни "Правова педагогіка" педагогічна культура зросла від 30% (за кількістю магістрантів, які приймали участь в експерименті) до 90% на останніх заняттях. Результати дослідження формування педагогічної підготовки майбутніх магістрів з правознавства до викладацької діяльності довели, що отримані результати проведення лекційних занять за типом "Лекція – конференція" в процесі психолого-педагогічної підготовки в експериментальній та контрольній групах, переконливо показується ефект нашої системи педагогічної підготовки. Про це свідчать однакові стартові результати в експериментальній і контрольній групах ($t = 0,185$; $p > 0,05$), після завершення психолого-педагогічної підготовки у викладанні лекцій в експериментальній групі він склав у середньому 5 балів, у контрольній – 3,75, при $p < 0,01$.

Використана література:

1. *Безсмолий Є. Б.* Формування педагогічної культури юристів в процесі педагогічної підготовки майбутніх магістрів з правознавства / Є. Б. Безсмолий // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України: Електронне наукове фахове видання, 2011. – № 2. – [Електронний ресурс] : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Vnadps/2011_2/zmist.html
2. *Безсмолий Є. Б.* Методика викладання у вищій школі: Робоча програма за кредитно-модульною системою для магістрантів спеціальності “0601 “Право” / Є. Б. Безсмолий. – Кіровоград : НДЦГ, 2011. – 34 с.
3. *Головко Н. І.* Навчальна програма дисципліни “Правова педагогіка” (для магістрів). / Н. І. Головко. – К. : МАУП, 2005. – 14с.
4. *Рижиков В. С.* Теорія і практика конструювання цільових моделей (професіограм) та процесу професійної підготовки майбутніх юристів : монографія / В. С. Рижиков. – Херсон : вид-во Айлан, 2010. – 280 с.
5. *Яворська Г. Х.* Педагогіка для правників : навчальний посібник / Г. Х. Яворська. – К. : Знання, 2004. – 335 с.

БЕЗСМОЛЫЙ Е. Б. Результаты и анализ эксперимента практического внедрения в учебный процесс подготовки будущих магистров с правоведения к преподавательской деятельности.

Результаты исследования формирования педагогической подготовки будущих магистров с правоведения к преподавательской деятельности показали, что полученные результаты проведения лекционных занятий по типу “лекция – конференция” в процессе психолого-педагогической подготовки в экспериментальных и контрольных группах, убедительно показывает эффект нашей системы педагогической подготовки. Об этом свидетельствуют одинаковые стартовые результаты в экспериментальных и контрольных группах ($t=0,185$; $p>0,05$), после завершения эксперимента психолого-педагогической подготовки при преподавании лекций экспериментальных группах он составил 5 баллов, а в контрольных 3,75 при $p<0,01$.

Ключевые слова: педагогическая подготовка, магистры с правоведения, эффект, система.

BEZSMOLYI JE. B. Results and analysis of the experiment of the practical introduction in scholastic process of preparation future master with law to teaching activity.

The Results of the study of the shaping of pedagogical preparation future master with lawyer to teaching activity have shown that got results of the undertaking lecture occupation on type “lecture – a conference” in process psychology-pedagogical preparation in experimental and checking group, persuasively shows эффект our systems of pedagogical preparation. The alike start result. About this in experimental and checking group ($t=0,185$; $p>0,05$), after termination of the experiment psychology-pedagogical preparation when teaching lecture experimental group he has formed 5 баллов, but in checking 3,75 under $p<0,01$.

Keywords: Pedagogical preparation, masters with lawyer, effect, system.